

СТАНОВИЩЕ

ОТНОСНО ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОНС „ДОКТОР“

от доц. д-р **Блага Иванова Благоева**, УНСС, факултет „Международна икономика и политика“, катедра „Политология“; научна специалност: 05.11.02. Политология

Автор на дисертационния труд: Боян Митракиев

Тема на дисертационния труд: „Проблеми пред регулирането на лобизма и пбблик афеърс в Централна и Източна Европа: казусът на България“

I. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Още в началото на своето становище изказвам подкрепата си към предложението за публична защита дисертационен труд и неговия автор.

Представеният за защита дисертационен труд е без съмнение актуален за управленската теория – системен опит в българската научна литература за изследване на проблемите за регулиране на лобизма и пбблик афеърс. Темата на изследването е коректно и прецизно формулирана – налице е съответствие между заглавие и съдържание на дисертационния труд. Заедно с посоченото, изследването се отличава с балансирано съчетаване на теоретични познания и умения за практически анализи и обобщения.

В съдържателно отношение изследването на Б. Митракиев се характеризира с прецизност на анализа, свободна интерпретация на тези и авторски мнения, коректност при позовавания и цитирания.

В структурно отношение трудът е балансиран и се придържа към „класическите“ модели на подобен тип изследвания – увод, три глави, заключение, приложения и използвана литература.

Общият обем на дисертацията – 198 страници отговаря на стандарта. Използваните литературни източници (256 заглавия на български и английски език, нормативни актове и интернет ресурси) са напълно удовлетворителни като времева актуалност и тематична насоченост.

Много добро впечатление в изследването прави илюстрацията на съдържанието на основния текст със схеми, таблици и диаграми.

В Първа глава последователно се подлагат на анализ: институционалния и процедурен контекст в Европейския съюз за осъществяване на лоби дейности и се търси отговор на въпроса как „условията“ в ЕС се отразяват върху развитието на лобизма; историческото развитие на лобизма в ЕС, като специално внимание се отделя на неговото експлозивно развитие в периода 1987-1999 г. и на последствията от това развитие; разгледани са спецификите в развитието на лобизма в началото на XXI-ви век. Логично се анализират лобизма и пбблик аферърс в Централна и Източна Европа след политическите и икономически промени в държавите там и се прави опит за извеждане на общи тенденции в новите страни-членки на ЕС. Анализирани са лобизма и спецификите на неговото осъществяване в Литва, Унгария, Полша и Чехия; както и законовите и етичните му регламентации в тези държави. Осъществен и подробен преглед на документите, регламентиращи лобизма в ЕС, като специално внимание се отделя на задълженията на квесторите и лобистите в Европейския парламент. Доколкото лобизма възниква и става популярен в САЩ, се отделя специално внимание на американския лоби-модел. В този контекст на анализа, трябва да се посочи, че изследването би спечелило, ако по-подробно бе осъществен сравнителен анализ между „европейския“ и „американския“ „модел“ на лобизъм.

Във Втора глава са анализирани основните категории на изследването „лобизъм“ и „пбблик афеърс“. Коректно и полемично са коментирани анализите и дефинирането на посочените категории от популярни български и чуждестранни автори. На анализ са подложени и обществените възприятия за лобизъм и пбблик афеърс в редица авторски изследвания. Обосновано авторът на дисертационното изследване обвързва негативните конотации в обществените възприятия за лобизма с „дефицитът“ на демокрация в ЕС. Успешно в общата логика на изследването се вписват разгледаните индиректен „пазарен“ лобизъм и етиката и морала на лобизма. Особен интерес предизвиква анализът на културата (на националните култури) и нейното/тяхното влияние върху лоби-дейностите, базиран на известната идея на Хофстеде за детерминантите на националните култури. Въвеждането в анализа на спецификите на българската култура и сравнението ѝ с тази на други централно и източноевропейски държави е „мостът“ към казусът на България в последващото изложение в трета глава.

В Трета глава са анализирани отношението и информираността българите към практиките лобизъм и пбблик афеърс на основата на количествено проучване на СОВА ХАРИС. Коректно са представени и анализирани резултатите от цитираното

изследване. Тези резултати, съчетани с изводите от доклад за Прозрачност без граници (2014 г.) дават възможност на автора на дисертационното изследване да направи обосновани изводи за характера и спецификите на лобизма и публичен афеърс в България. Представени са опитите в българската парламентарна дейност за регулиране на лобизма и обосновано са обвързани резултатите от тези опити със степента на обществено доверие/недоверие към институциите на властта и степента на икономическа свобода в България.

Уводът и Заключението съдържат основните атрибути на дисертационно изследване.

Формалните и съдържателни достойнства на дисертационното изследване могат да бъдат резюмирани в следното:

- ✓ Прецизно посочени основна *цел и задачи* на изследването, на които се търси решение в процеса на анализа; дефинираните задачи не са самоцелни и абстрактни, а определят и структурата на изследването, и използваните методи;
- ✓ Прецизно формулирани изследователски *хипотези* - 1. „В България лобизмът не е регулиран, тъй като обществото е негативно настроено към подобна инициатива и това дава негативен стимул на политическите играчи да завършат успешно съответния законодателен процес“; 2. „Самият термин „лобизъм“ в България през годините е натоварен с негативна конотация, което пречи неговото институционализиране по експлицитен и конкретен път. Това пречи и на регулацията на свързаната практика публичен афеърс, тъй като тя е слабо позната сама по себе си в българското общество и неминуемо би била приравнена с лобизъм“;
- ✓ Коректно заявен и използван *методологически инструментариум*, адекватен на изследователските цели; както и прецизно формулирани ограничения на анализа;
- ✓ Осъщественият анализ дава основание да се направи извода, че изследователските хипотези са доказани; реализирани са основните задачи и е постигната дефинираната цел на дисертационното изследване.

Заедно с посочените достойнства на дисертационното изследване, трябва да се отбележат и някои моменти, които предизвикват възражение или несъгласие:

1. Не достатъчно прецизно е определен *предметът* на изследването – „Продължаващата липса на ясна регулаторна рамка на лобизма в България е предметът на текущото изследване“. Липсата на регулаторна рамка не може, според мен, да бъде предмет на дисертационно изследване. Това е констатация, а не предмет. Също така не е изведен *обектът* на изследването.
2. Имам съмнения и по отношение на логиката на изследването що се отнася до мястото на Първа и Втора глава. Според мен по логично е двете глави да бъдат разменени – първо да се изяснят теоретично анализирани категории, а след това да се очертае актуалния контекст, в който те се разглеждат. Но право на автора е да определя структурата и логиката на изследването си!

II. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемам посочените от докторанта Боян Митракиев *приноси* на дисертационния труд, а именно: 1) Проведено е за целите на дисертационното изследване национално представително социологическо допитване относно възприятията за лобизма и неговата потенциална регулация. 2) Резултатите са поставени в теоретичната и фактическа рамка относно регулацията и институционализацията на лобизма в Централна и Източна Европа. Установен е фрагментиран подход на държавите от региона по темата, както и това, че българското обществено мнение кореспондира в определена степен с културния профил на обществото според редица теории, сред които и тази на Hofstede. 3) Обобщени и изведени са редица препоръки, които позволяват институционализирането и регулацията на лобизма с цел реалистичен анализ на стимулите на политическите агенти, спрямо теорията и допусканията на Buchanan.

III. Оценка на публикациите по дисертацията

Боян Митракиев е представил справка за необходимите публикации, свързани с темата на дисертацията, които отразяват съществени акценти от нея.

IV. Критични бележки и въпроси

Нямам формално основание за отправяне на критични бележки към рецензирания дисертационен труд, защото те биха били резултат на мои анализи и мнения по разглежданите проблеми. Изследването е на Боян Митракиев и неговите

мнения и заключения са защитени коректно. В този план на мисли обаче си позволявам да формулирам една критична техническа бележка и да отправя един въпрос.

На лице са някои повторения в дисертационното изследване – така например таблица „Описание на социологическо изследване Сова Харис“ присъства и на с.5, и на с.112.

Въпросът ми към докторанта е: Продуктивен ли ще бъде анализът на лобизма и пбблик афеърс през призмата на теорията за политическата култура (за националните политически култури)?

V. Оценка на автореферата

Авторефератът съдържа необходимите елементи и информация, които съответстват на/ и адекватно отразяват съдържанието на дисертационния труд.

VI. Заключение

Дисертационния труд на Боян Митракиев съдържа достатъчно научни и научноприложни резултати. Съдържанието доказва, че докторанта притежава способности за самостоятелни научни изследвания.

Качествата на дисертационния труд ми дават основание да заключа, че той удовлетворява изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане.

Без колебание предлагам на научното жури да присъди на Боян Митракиев ОНС „доктор“.

Подпис:.....

30. 12. 2018 г.

доц.д-р Блага Благоева, УНСС